

Moduł prawny

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły).

Rozwiązania prawne i praktyczne

Pakiet szkoleniowy dla dyrektorów szkół

Izabela Leśniewska

Autorka materiału
Izabela Leśniewska

Redakcja merytoryczna
Dorota Jastrzębska

Redakcja językowa, korekta, przygotowanie do publikacji
Katarzyna Gańko

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa

<http://www.ore.edu.pl>

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons
[Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 4.0](#) (CC BY-NC)

Publikacja powstała w ramach projektu „Wsparcie kadry jednostek samorząd terytorialnego w zarządzaniu oświatą ukierunkowanym na rozwój szkół i kompetencji kluczowych uczniów – II etap”

Projekt pozakonkursowy o charakterze koncepcyjnym współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowany w partnerstwie ze Związkiem Miast Polskich, w ramach Osi Priorytetowej II, Działania 2.10, Program Operacyjny WIEDZA – EDUKACJA – ROZWÓJ na lata 2014–2020.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Spis treści

Program szkolenia.....	4
Wstęp.....	6
Podstawy prawne	6
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w ustawie Prawo oświatowe.....	7
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna – rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.....	8
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w czasie zdalnej edukacji (przykładowe rozwiązania regulacji wewnętrznych).....	18
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna na gruncie rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym	19
Co może podlegać modyfikacji w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym podczas pracy w trybie zdalnym? (refleksja).....	22
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna a indywidualne obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne dzieci i indywidualne nauczanie dzieci i młodzieży.....	23
Kwalifikacje nauczycieli a pomoc psychologiczno-pedagogiczna oraz organizowanie kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.....	24
Prowadzenie dokumentacji	25
Rola i zadania dyrektora szkoły.....	26
Bibliografia wykorzystana w materiale i polecana odbiorcom	27
Załączniki.....	28
Załącznik 1. Notatka ze spotkania.....	28
Załącznik 2. Plan zindywidualizowanej ścieżki kształcenia	29
Załącznik 3. Fragment opinii ZŚK	30
Załącznik 4. Druk wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia.....	31
Załącznik 5. Przykład indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego	32
Załącznik 6. Przykład wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania	35
Załącznik 7. Dekalog dla nauczycieli – pandemia.....	37
Załącznik 8. List do rodziców – komunikacja w czasie pandemii	38
Załącznik 9. Przykładowy arkusz obserwacji zajęć zdalnych	39
Załącznik 10. Arkusz obserwacji – kształcenie na odległość	40
Załącznik 11. Arkusz kontroli pedagoga m.in. podczas edukacji zdalnej.....	41

Moduł prawny. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

Program szkolenia

Temat szkolenia: Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły).
Rozwiązania prawne i praktyczne

Cele ogólne szkolenia:

- Zapoznanie uczestników szkolenia z prawnymi aspektami organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.
- Wymiana doświadczeń i dzielenie się dobrymi praktykami.

Cele szczegółowe szkolenia:

Uczestnik szkolenia:

- zna uwarunkowania prawne organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- wymienia różne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- planuje kształcenie, wychowanie i opiekę dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, także w warunkach edukacji zdalnej;
- rozumie znaczenie współpracy nauczycieli, nauczycieli i rodziców w procesie planowania i realizacji wsparcia dla dzieci i uczniów;
- określa, jakie są zadania dyrektora szkoły dotyczące nadzoru nad realizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole, szczególnie podczas edukacji zdalnej.

Adresaci: dyrektorzy szkół/placówek

Treści szkolenia:

1. Podstawy prawne dotyczące organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkole i placówce, w szczególności:
 - Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082);
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1280);
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1309);

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz.U. poz. 1616, z 2020 r. poz. 1537 oraz z 2021 r. poz. 1571);
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2020 r. poz. 1289);
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. poz. 1646 oraz z 2019 r. poz. 1664);
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1551 oraz z 2021 r. poz. 1618).
2. Praktyczne aspekty organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole/placówce oraz praktyka organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym **ze zwróceniem uwagi na specyfikę organizacji pracy podczas edukacji zdalnej**, w szczególności:
- praca zespołu nauczycieli i specjalistów – zadania i terminy, praktyka pracy i komunikacji;
 - formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej i ich charakterystyka;
 - zadania specjalistów;
 - współpraca z rodzicami, z organizacjami zewnętrznymi;
 - wielospecjalistyczna ocena postępów i funkcjonowania ucznia – WOPFU i indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny – IPET;
 - dokumentowanie realizowanych zadań, w tym prowadzenie indywidualnych teczek dla dzieci i uczniów;
 - rola i zadania dyrektora szkoły.

Metody pracy:

- praca w małych grupach,
- praca w parach,
- analiza dokumentu,
- studium przypadku,
- dyskusja,
- wykład i miniwykład,
- wymiana doświadczeń.

Narzędzia/pomoce do wykorzystania podczas szkolenia online:

- komunikatory: Zoom (zoom.us), Google Meet (meet.google.com) lub Microsoft Teams (office.com);
- dokumenty współdzielone Google (google.com) lub Office 365 (office.com);
- formularze Google (docs.google.com/forms) lub Microsoft Forms (office.com).

Wstęp

Ostatnie dekady to w polskim systemie oświaty wzrost świadomości dotyczącej tego, że każde dziecko jest inne, wszystkie mają różne zasoby i potrzeby oraz że musimy różnie oddziaływać, dostosowując metody, organizację i formy pracy, czasem treści, by maksymalnie stymulować rozwój tych, którzy są podmiotem edukacji. Równocześnie obserwujemy wzrost liczby dzieci i uczniów, w sposób szczególny potrzebujących wsparcia nauczycieli, specjalistów.

Dużą grupę dzieci i uczniów stanowią ci, którzy są zdiagnozowani w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Szkoły mogą w takich sytuacjach korzystać z opinii, orzeczeń lub informacji. Wielu młodych ludzi otrzymuje także pomoc na podstawie rozpoznania dokonanego w szkole przez nauczycieli i specjalistów mających bezpośredni kontakt z dzieckiem, uczniem.

Czas pandemii to szereg wyzwań, którym szkoły musiały stawić czoła. Mierzylśmy się z nieznanym, co w szkołach, przedszkolach, placówkach organizacyjnie oznaczało wiele zmian, m.in. długi czas edukacji zdalnej, zawieszanie zajęć w poszczególnych grupach, rozwiązania hybrydowe. Szczególnie trudnym zadaniem było zorganizowanie wsparcia dla uczniów, którzy systemowo są objęci pomocą. Nasze doświadczenia w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej opierały się tylko na kontakcie bezpośrednim z uczniem. Kryzys zmusił nas do zmiany metod, form pracy, a także do innej komunikacji. Warto spojrzeć na doświadczenia innych, a także podzielić się swoimi praktykami, by w następnej sytuacji kryzysowej korzystać z tego, co już zostało sprawdzone.

Ten dwudniowy moduł szkoleniowy pozwoli na uporządkowanie nie tylko wiedzy formalnej, w tym określenie tego, co jest prawnym obowiązkiem szkoły czy placówki. Przedmiotem dyskusji i pracy w grupach będzie również inny ważny obszar, jakim są rozwiązania praktyczne. To, czy aspekty formalne zostaną przedstawione w odrębnym bloku niż rozwiązania praktyczne, czy też będą się ze sobą przeplatać, jest oczywiście decyzją trenera. Analizie i dyskusji zostaną poddane w szczególności:

- podstawy prawne dotyczące organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia osób niepełnosprawnych, w tym także podczas edukacji zdalnej;
- zadania dyrektora, nauczycieli i specjalistów i refleksja nad tym, jak one się zmieniały podczas pandemii;
- działanie zespołów nauczycieli i specjalistów;
- współpraca z rodzicami, w tym komunikacja w czasie kryzysu;
- metody i formy pracy, ich modyfikacja podczas edukacji zdalnej;
- współpraca z instytucjami, w tym z organami prowadzącymi i organami sprawującymi nadzór pedagogiczny;
- dokumentowanie zadań.

Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082), dalej UPO.
2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2021 r. poz. 1762), dalej KN.
3. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych 1), 2) (Dz.U. z 2019 r. poz. 1781), dalej UODO.

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1280).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1309).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. poz. 1646 oraz z 2019 r. poz. 1664).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2020 r. poz. 1289).

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w ustawie Prawo oświatowe

W ustawie Prawo oświatowe znajdują się podstawowe zapisy dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w art. 74 ust. 1 pkt 3 tej ustawy zawarto delegację do wydania rozporządzenia wykonawczego, w którym minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi zasady organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach. Zanim przejdziemy do analizy rozporządzenia, warto spojrzeć na niektóre fragmenty ustawy i poddać je refleksji:

- Art. 1. System oświaty zapewnia w szczególności: (...) 5) dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- Art. 2. System oświaty obejmuje: (...) 6) poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne udzielające dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- Art. 98. 1. Statut szkoły zawiera w szczególności: (...) 4) cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz sposób ich wykonywania, w tym w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi (...);
- Art. 102. 1. Statut przedszkola zawiera w szczególności: (...) 3) cele i zadania przedszkola wynikające z przepisów prawa, w tym w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi (...),
- Art. 109. 1. Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są: (...) 5) zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

Zrozumienie wagi tych zapisów rzutuje na to, jak będzie realizowana pomoc psychologiczno-pedagogiczna w konkretnych gminach, szkołach i placówkach.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna – rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach dotyczy wszystkich publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, publicznych szkół oraz publicznych placówek (placówki oświatowo-wychowawcze, w tym szkolne schroniska młodzieżowe, placówki kształcenia ustawicznego oraz centra kształcenia zawodowego, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze, placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania).

Na mocy znowelizowanego art. 177 UPO do przedszkoli niepublicznych, oddziałów przedszkolnych w niepublicznych szkołach podstawowych, niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek niepublicznych stosuje się także zapisy cytowanego rozporządzenia.

Poniżej zostaną przeanalizowane podstawowe zapisy Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Na czym polega pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w przedszkolu, szkole i placówce? (§ 2.1)

Pomoc udzielana **uczniowi** polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie, w celu wspierania potencjału rozwojowego ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz w środowisku społecznym.

Pomoc udzielana **rodzicom uczniów i nauczycielom** polega na wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększania efektywności pomocy udzielanej uczniom.

Kto może wystąpić z inicjatywą objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną? (§ 5)

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu, szkole i placówce jest udzielana z inicjatywy:

- ucznia;
- rodziców ucznia;
- dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki;
- nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty, prowadzących zajęcia z uczniem;
- pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolnej;
- poradni;
- asystenta edukacji romskiej;
- pomocy nauczyciela;

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

- pracownika socjalnego;
- asystenta rodziny;
- kuratora sądowego;
- organizacji pozarządowej, innej instytucji lub podmiotu działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Z czego w szczególności powinna wynikać potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole i placówce? (§ 2.2)

- z niepełnosprawności;
- z niedostosowania społecznego;
- z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
- z zaburzeń zachowania lub emocji;
- ze szczególnych uzdolnień;
- ze specyficznych trudności w uczeniu się;
- z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
- z choroby przewlekłej;
- z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
- z niepowodzeń edukacyjnych;
- z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
- z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Kto organizuje, kto udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce? (§ 4)

Pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki. Pomocy udzielają uczniom nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści wykonujący w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności psycholodzy, pedagogzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni, zwani dalej „specjalistami”.

Zadania te są realizowane we współpracy z:

- rodzicami uczniów;
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi;
- placówkami doskonalenia nauczycieli;
- innymi przedszkolami, szkołami i placówkami;
- organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Warunki współpracy z tymi podmiotami określa dyrektor.

Praktyka

Ćwiczenie 1. Dyskusja na forum: Z jakimi organizacjami i w jakim zakresie współpracujecie organizując pomoc psychologiczno-pedagogiczną?

Ćwiczenie 2. Praca w parach/grupach: Współpraca z rodzicami a pomoc psychologiczno-pedagogiczna – co wzmacnia, a co osłabia efektywność tej współpracy? Jak prowadzić trudne rozmowy? Podzielcie się swoimi doświadczeniami.

W jaki sposób udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna? (§ 6)

W **przedszkolu** pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

- zajęć rozwijających uzdolnienia;
- zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
- zindywidualizowanej ścieżki realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego;
- porad i konsultacji.

W **szkole**, z wyjątkiem szkoły dla dorosłych, branżowej szkoły II stopnia prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej i szkoły policealnej prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej, pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów. Oprócz wyżej wymienionych form mogą wystąpić:

- klasy terapeutyczne;
- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się;
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze;
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych;
- zindywidualizowana ścieżka kształcenia;
- warsztaty.

W **placówce** pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów, a także w formie:

- zajęć rozwijających uzdolnienia;
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się;
- zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych;
- porad i konsultacji;
- warsztatów.

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

W **szkole dla dorosłych**, branżowej szkole II stopnia prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej i szkole policealnej prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy ze słuchaczem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- porad i konsultacji;
- warsztatów i szkoleń.

Czym się charakteryzują poszczególne formy udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej? (§7–15)

Zajęcia rozwijające uzdolnienia

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie szczególnie uzdolnieni. „Uczniowie uzdolnieni to tacy, którzy przejawiają możliwości zaawansowanych dokonań w dziedzinie umysłowej, twórczej, artystycznej, w zakresie zdolności przywódczych oraz w poszczególnych przedmiotach nauczania. Najwyższy stopień rozwoju uzdolnień określa się mianem talentu”.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczestników nie może przekraczać 8; godzina zajęć trwa 45 min.

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Grupa powinna być tworzona w oparciu o wiek uczestników oraz o konkretne zaburzenia rozwojowe.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczestników nie może przekraczać 5; godzina zajęć trwa 45 min.

Zajęcia logopedyczne

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych. W zajęciach logopedycznych uczestniczą dzieci posiadające opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej, w której zawarte są wskazania do podjęcia terapii w szkole/przedszkolu, oraz dzieci, które zostały zakwalifikowane do terapii np. przez logopedę szkolnego.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 4; godzina zajęć trwa 45 min.

Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie przejawiający trudności w funkcjonowaniu społecznym.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczestników nie może przekraczać 10, chyba że zwiększenie liczby uczestników jest uzasadnione potrzebami uczniów; godzina zajęć trwa 45 min.

Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi mający problemy w funkcjonowaniu w przedszkolu, szkole lub placówce oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w życiu przedszkola, szkoły lub placówki.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczestników nie może przekraczać 10; godzina zajęć trwa 45 min.

Zindywidualizowana ścieżka realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego oraz zindywidualizowana ścieżka kształcenia (uwaga: objęcie ucznia zindywidualizowaną ścieżką wymaga opinii publicznej poradni, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie)

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie, którzy mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikające w szczególności ze stanu zdrowia nie mogą realizować wszystkich zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.
- **Liczba uczestników, uwagi:** zindywidualizowana ścieżka obejmuje wszystkie zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne, które są realizowane wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym oraz indywidualnie z uczniem. Liczbę godzin pracy indywidualnej określa dyrektor szkoły, placówki na wniosek rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia, z uwzględnieniem opinii.
- Zindywidualizowanej ścieżki nie organizuje się dla uczniów objętych kształceniem specjalnym oraz uczniów objętych indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym albo indywidualnym nauczaniem.

Klasy terapeutyczne

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie wymagający dostosowania organizacji i procesu nauczania oraz długotrwałej pomocy specjalistycznej z uwagi na trudności w funkcjonowaniu w szkole lub oddziale wynikające z zaburzeń rozwojowych lub ze stanu zdrowia, posiadających opinię poradni, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie. Nauka ucznia w klasie terapeutycznej trwa do czasu złagodzenia albo wyeliminowania trudności w funkcjonowaniu ucznia w szkole lub oddziale, stanowiących powód objęcia ucznia pomocą w tej formie.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczniów w klasie terapeutycznej nie może przekraczać 15. Do klas terapeutycznych, za zgodą organu prowadzącego szkołę, w ramach posiadanych środków, mogą uczęszczać uczniowie innej szkoły.

Zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się

- **Do kogo kierowane, uwagi:** organizuje się dla uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się. Zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się są przeznaczone przede wszystkim dla uczniów, u których zdiagnozowano niewystarczający poziom kompetencji w zakresie uczenia się, w tym braki, trudności w zakresie np. planowania pracy, doboru metod i technik uczenia się. Efektywne uczenie się uzależnione jest od wyboru właściwej metody uczenia się, w zależności od zakresu merytorycznego przedmiotu nauki oraz umiejętności rozpoznania

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

czynników wpływających na ten proces. Istotne jest nabywanie przez uczniów umiejętności sprawnego czytania ze zrozumieniem oraz technik wspomagających zapamiętywanie.

- **Liczba uczestników, uwagi:** nie określono liczby uczniów; godzina zajęć trwa 45 min.

Zajęcia dydaktyczno-wychowawcze

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie mający trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Uczeń może uczęszczać na różne zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze. Na te zajęcia uczniowie mogą uczęszczać przez cały rok lub okresowo – wtedy, gdy pojawiają się problemy w nauce.
- **Liczba uczestników, uwagi:** liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 8; godzina zajęć trwa 45 min.

Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uzupełniają działania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego.
- **Liczba uczestników, uwagi:** nie określono liczby uczniów; godzina zajęć trwa 45 min.

Porady, konsultacje, warsztaty i szkolenia

- **Do kogo kierowane, uwagi:** uczniowie, nauczyciele i rodzice.

Ważne!

- Korzystanie z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce jest dobrowolne i nieodpłatne.
- Pomocą psychologiczno-pedagogiczną obejmuje się wszystkich uczniów lub wychowanków, którzy tej pomocy potrzebują – nie tylko tych, którzy posiadają orzeczenie lub opinię poradni psychologiczno-pedagogicznych.
- W przypadku uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści udzielający uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej wspierają nauczycieli obowiązkowych zajęć edukacyjnych w dostosowaniu sposobów i metod pracy do możliwości psychofizycznych ucznia.
- Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi, oceniają efektywność udzielonej pomocy i formułują wnioski dotyczące dalszych działań mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.
- Dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki organizuje wspomaganie przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej polegające na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Pandemia nie zwalnia szkoły z obowiązków związanych z organizowaniem i realizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej, może tylko wymagać zmiany metod, form pracy i sposobów komunikacji.

Praktyka

Ćwiczenie 1. Praca w parach lub grupach: Jakie formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dominują w Waszych szkołach/placówkach? Z czego to wynika? Jakie macie refleksje dotyczące tego, od czego zależy efektywność pracy w tych formach? Podzielcie się swoim doświadczeniem.

Ćwiczenie 2. Praca w parach lub grupach: Przeanalizujcie plan pracy ucznia, który realizuje zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia (załącznik nr 2). Jakie są Wasze doświadczenia w organizacji tej formy? Jakie problemy napotkaliście i jak sobie z nimi radziliście?

Ćwiczenie 3. Dyskusja na forum: Jak wyglądała realizacja poszczególnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej podczas nauki zdalnej? Jakie rozwiązania wypracowane zostały w Waszych szkołach?

Jakie są zadania nauczycieli, wychowawców i specjalistów? (§ 20)

Zadania nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów w przedszkolu, szkole i placówce to w szczególności:

- rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;
- określanie mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- rozpoznawanie przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki;
- podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi kompetencji oraz potencjału uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się i poprawy ich funkcjonowania;
- współpraca z poradnią w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym, w szczególności w zakresie oceny funkcjonowania uczniów, barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki oraz efektów działań podejmowanych w celu poprawy funkcjonowania ucznia oraz planowania dalszych działań.

Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści w przedszkolu, szkole i placówce prowadzą w szczególności:

- w przedszkolu – obserwację pedagogiczną mającą na celu wczesne rozpoznanie u dziecka dysharmonii rozwojowych i podjęcie wczesnej interwencji, a w przypadku dzieci realizujących obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne – obserwację pedagogiczną zakończoną analizą i oceną gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna);
- w szkole:
 - obserwację pedagogiczną w trakcie bieżącej pracy z uczniami mającą na celu rozpoznanie u uczniów szczególnych uzdolnień oraz trudności w uczeniu się, w tym w przypadku uczniów klas 1–3 szkoły podstawowej deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych oraz ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się, a także potencjału ucznia i jego zainteresowań;
 - wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy.

Jakie są kroki związane z objęciem ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną? (§ 20)

Krok 1. W przypadku stwierdzenia, że **uczeń** ze względu na potrzeby rozwojowe lub edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne **wymaga objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną**, nauczyciel, wychowawca grupy wychowawczej lub specjalista niezwłocznie udzielają tej pomocy w trakcie bieżącej pracy z uczniem.

Krok 2. Nauczyciele, wychowawcy grup, specjaliści informują o tym wychowawcę klasy (w przypadku szkoły i placówki, w której funkcjonuje szkoła) **lub dyrektora** (w przypadku przedszkola i placówki, w której nie funkcjonuje szkoła).

Krok 3. Wychowawca klasy lub dyrektor przedszkola lub placówki, informuje innych nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych lub specjalistów o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w trakcie ich bieżącej pracy z uczniem, jeżeli stwierdzi taką potrzebę, oraz we współpracy z nauczycielami, wychowawcami grup wychowawczych lub specjalistami planuje i koordynuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną w ramach zintegrowanych działań nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów oraz bieżącej pracy z uczniem.

Krok 4. W przypadku stwierdzenia przez wychowawcę klasy lub dyrektora przedszkola lub placówki, że konieczne jest objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formach, o których mowa we wcześniejszej analizie, **dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki ustala formy udzielania tej pomocy, okres ich udzielania oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane.** Przy ustalaniu wymiaru poszczególnych form udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej uwzględnia się wymiar godzin ustalony dla poszczególnych form udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Krok 5. Wymiar godzin poszczególnych form udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej ustala dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki, biorąc pod uwagę określoną w arkuszu organizacji przedszkola, szkoły lub placówki odpowiednio liczbę godzin zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych zajęć wspomagających proces kształcenia lub liczbę godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców grup wychowawczych.

Krok 6. Wychowawca klasy lub dyrektor przedszkola lub placówki oraz nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych lub specjaliści, planując udzielanie uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, **współpracują z rodzicami** ucznia albo pełnoletnim uczniem oraz, w zależności od potrzeb, z innymi podmiotami.

Krok 7. Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi w formach, o których mowa w rozporządzeniu, **oceniają efektywność udzielonej pomocy i formułują wnioski dotyczące dalszych działań** mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.

Krok 8. W przypadku gdy uczeń był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce, odpowiednio **wychowawca klasy lub dyrektor przedszkola lub placówki, planując udzielanie uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, uwzględnia wnioski dotyczące dalszych działań** mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.

Krok 9. W przypadku **gdy z wniosków wynika, że mimo udzielanej uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole lub placówce nie następuje poprawa**

funkcjonowania ucznia w przedszkolu, szkole lub placówce, dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki, za zgodą rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia, **występuje do publicznej poradni z wnioskiem o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie sposobu rozwiązania problemu ucznia.**

Jakie zadania określono dla poszczególnych specjalistów? (§ 24–27)

W rozporządzeniu w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach zawarto zadania dla specjalistów. Zawartość tego katalogu jest punktem wyjścia do określenia zakresu obowiązków w konkretnej szkole czy placówce.

Zadania, które tu wymieniono, to w szczególności:

Pedagog i psycholog w przedszkolu, szkole i placówce:

- prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
- diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
- udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów;
- inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych;
- pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
 - udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Logopeda w przedszkolu, szkole i placówce:

- diagnozowanie logopedyczne, w tym prowadzenie badań przesiewowych w celu ustalenia stanu mowy oraz poziomu rozwoju językowego uczniów;

- prowadzenie zajęć logopedycznych dla uczniów oraz porad i konsultacji dla rodziców i nauczycieli w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i eliminowania jej zaburzeń;
- podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
 - udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Doradca zawodowy:

- prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Terapeuta pedagogiczny:

- prowadzenie badań diagnostycznych uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się w celu rozpoznawania trudności oraz monitorowania efektów oddziaływań terapeutycznych;
- rozpoznawanie przyczyn utrudniających uczniom aktywne i pełne uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
- prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
- podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających niepowodzeniom edukacyjnym uczniów, we współpracy z rodzicami uczniów;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,
 - udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Na wniosek dyrektora przedszkola, szkoły i placówki wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce, zapewniają poradnie oraz placówki doskonalenia nauczycieli.

Praktyka

Ćwiczenie 1. Praca w parach/grupach: Podzielcie się swoim doświadczeniem dotyczącym pracy zespołów do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Jak są organizowane zespoły? Kto jest koordynatorem pracy? Kto ma jakie odpowiedzialności? Jak wygląda komunikacja w zespołach? Jak często odbywają się spotkania?

Ćwiczenie 2. Dyskusja na forum: Jak zmieniała się ta praca i zadania podczas edukacji zdalnej? Podzielcie się swoimi doświadczeniami.

Ważne!

Organizacja pracy szkoły, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej w czasie kryzysu, np. pandemii, wymaga od nas szczególnych rozwiązań. Bardzo ważną rolę odgrywa w tej sytuacji dyrektor szkoły/placówki. Korzystając z tych doświadczeń, które już mamy warto sformułować kilka wskazówek, rad dla dyrektora na taki trudny czas:

- Daj sobie chwilę na przemyślenie nowych, być może bardzo nietypowych rozwiązań.
- Daj sobie prawo do popełniania błędów – nie myli się tylko ten, który nic nie robi.
- Jeśli jakieś rozwiązania się nie sprawdzają, szukaj innych.
- Rozmawiaj, konsultuj, słuchaj – nigdy jeden nie wie tyle, ile wie wielu.
- Współpracuj, deleguj zadania – to buduje postawy zaangażowania i współodpowiedzialności.
- Organizując pracę szkoły myśl o uczniach, rodzicach, nauczycielach, pracownikach szkoły, ale... Pomyśl także o sobie!
- Pamiętaj, że każda szkoła jest inna i to, co się sprawdza w innych miejscach, nie musi pasować do tego miejsca, za które Ty jesteś odpowiedzialny. Najlepsze są rozwiązania „szyte na miarę”.
- Jeśli nie można się spotykać, by porozmawiać, pisz, nagrywaj krótkie filmiki. Komunikacja, język budowania relacji jest bardzo ważny – może Cię zainspirują teksty z załączników 7 i 8.
- Twoja postawa może budować spokój i wpływać na współpracę. Jesteś ważną osobą!

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w czasie zdalnej edukacji (przykładowe rozwiązania regulacji wewnątrzszkolnych)

1. W szkole będzie realizowane kształcenie na odległość poprzez dziennik elektroniczny, a także za pomocą aplikacji Microsoft Teams.
2. Dotychczasowy plan lekcji i plan zajęć dodatkowych pozostaje bez zmian. W związku z tym należy:
 - a) Wpisywać tematy lekcji, zgodnie z podstawą programową. Temat lekcji może być realizowany przez kilka jednostek lekcyjnych.
 - b) Tematy realizowane na zajęciach dodatkowych zgodnie z faktycznym przebiegiem.
 - c) W przypadku frekwencji została dodana w e-dzienniku nowa możliwość oznaczona KZ (kształcenie zdalne), którą zaznaczamy wszystkim uczniom na danej lekcji. Widoczna będzie po zaznaczeniu opcji Pokaż/Ukryj kategorii nieobecności.

3. Pedagog szkolny koordynuje pracę w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz w odniesieniu do uczniów objętych kształceniem specjalnym. Pozostaje także do dyspozycji rodziców i uczniów w godzinach swojej pracy i po otrzymaniu zgłoszenia od rodzica lub ucznia poprzez e-dziennik ustala formę, sposób i czas kontaktu. Zrealizowane działania dokumentuje w dzienniku.
4. Logopeda pracuje z dziećmi zdalnie, wysyłając materiały przez e-dziennik bądź innymi kanałami komunikacji. Zrealizowane tematy dokumentuje poprzez wpis do dziennika logopedy.
5. Nauczyciele współorganizujący kształcenie uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego pracują z dziećmi, zarówno z tymi, które posiadają orzeczenie, jak i z innymi w miarę potrzeb, komunikując się w trybie wideokonferencji, zdalnie wysyłając materiały przez e-dziennik, bądź innymi kanałami komunikacji. Dokumentowanie pracy – kopię wiadomości przekazywanych uczniom i rodzicom – przesyłają do nauczyciela prowadzącego dany przedmiot lub do wychowawcy.
6. W kształceniu na odległość realizujemy wszystkie zajęcia przydzielone w arkuszu organizacji i zapisane w e-dzienniku: przedmioty/edukacje wynikające z tygodniowego planu lekcji, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, rewalidację, zintegrowaną ścieżkę kształcenia, zajęcia dodatkowe z godzin do dyspozycji dyrektora. Wprowadzamy temat w odpowiednim dzienniku, zaznaczamy frekwencję ucznia poprzez wybranie symbolu KZ.
7. W odniesieniu do zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznych i zajęć rewalidacyjnych ważne jest włączenie rodziców lub innych osób dorosłych we współpracę podczas kontaktu zdalnego tak, by zajęcia były efektywne.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna na gruncie rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym

Zgodnie z § 21 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego także udziela się pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Planowanie i koordynowanie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce, w tym ustalenie dla ucznia form udzielania tej pomocy, okresu ich udzielania oraz wymiaru godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane, jest zadaniem zespołu.

Rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym określa warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

- niepełnosprawnych: niestyszających, słabostyszających, niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną

w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, i z niepełnosprawnościami sprzężonymi;

- niedostosowanych społecznie;
- zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

Ten akt prawny nie będzie przedmiotem tak szczegółowej analizy jak rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach ze względu na główny temat modułu szkoleniowego. Warto jednak zwrócić uwagę na kilka elementów formalnych.

Jak długo może być prowadzone kształcenie uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym? (§ 4)

Warto wiedzieć, że kształcenie uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym może być prowadzone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy:

- 20. rok życia – w przypadku szkoły podstawowej;
- 24. rok życia – w przypadku szkoły ponadpodstawowej.

Co warto wiedzieć o indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych? (§ 6)

Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET) określa:

1. Zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z uczniem.
2. Zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, a w przypadku ośrodków także wychowawców grup wychowawczych prowadzących zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku, ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia, w tym – w zależności od potrzeb – na komunikowanie się ucznia z otoczeniem z użyciem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC), oraz wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu przedszkolnym lub szkolnym, w tym w przypadku:
 - ucznia niepełnosprawnego – działania o charakterze rewalidacyjnym,
 - ucznia niedostosowanego społecznie – działania o charakterze resocjalizacyjnym,
 - ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym – działania o charakterze socjoterapeutycznym.
3. Formy i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane.
4. Działania wspierające rodziców ucznia oraz – w zależności od potrzeb – zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi, innymi instytucjami oraz podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

5. Zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia, a także:
 - w przypadku ucznia klasy 7 i 8 szkoły podstawowej, branżowej szkoły pierwszego stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum – zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego;
 - zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu realizowane w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
6. Zakres współpracy nauczycieli i specjalistów, a w przypadku ośrodków także wychowawców grup wychowawczych, z rodzicami ucznia.
7. W przypadku uczniów niepełnosprawnych – w zależności od potrzeb – rodzaj i sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju niepełnosprawności ucznia, w tym w zakresie wykorzystywania technologii wspomagających to kształcenie.
8. W zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z wielospecjalistycznych ocen, **wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne, które są realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów.**

Praktyka

Ćwiczenie 1. Praca w parach: Przeanalizujcie zapisy IPET i WOPFU (załączniki nr 5 i 6). Jakie zadania dla szkoły zostały w nim zapisane? Jakie zapisy powinny się znaleźć, by można było objąć ucznia zajęciami indywidualnymi na niektórych zajęciach? Podsumowanie pracy w grupach na forum.

Ćwiczenie 2. Praca w grupach/na forum: Podzielcie się swoimi doświadczeniami dotyczącymi pracy z uczniami z orzeczeniem w czasie pandemii. Jak wyglądały zajęcia z uczniami? Czy i w jakim zakresie modyfikowaliście IPET?

Program opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłuższy jednak niż etap edukacyjny. Program opracowuje się w terminie:

- do dnia 30 września roku szkolnego, w którym uczeń rozpoczyna od początku roku szkolnego realizowanie wychowania przedszkolnego albo kształcenie odpowiednio w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub ośrodku albo
- 30 dni od dnia złożenia w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub ośrodku, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Kto opracowuje IPET? Jak pracuje zespół?

IPET opracowuje zespół, który tworzą nauczyciele i specjaliści, prowadzący zajęcia z uczniem, a w przypadku ośrodków także wychowawcy grup wychowawczych prowadzący zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku.

Zespół opracowuje program po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie oraz zalecenia zawarte

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną.

Pracę zespołu koordynuje odpowiednio wychowawca oddziału lub wychowawca grupy wychowawczej, do której uczęszcza uczeń, albo nauczyciel lub specjalista, prowadzący zajęcia z uczniem, wyznaczony przez dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną – przez osobę kierującą inną formą wychowania przedszkolnego.

Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności programu IPET oraz, w miarę potrzeb, dokonuje jego modyfikacji programu. Okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia i modyfikacji programu dokonuje się, w zależności od potrzeb, we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną, a także – za zgodą rodziców ucznia – z innymi podmiotami.

Co zawiera wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia?

Wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania ucznia (WOPFU) uwzględniają w szczególności:

1. Indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia ucznia.
2. W zależności od potrzeb, zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów lub pomocy nauczyciela.
3. Przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu przedszkolnym lub szkolnym, a w przypadku ucznia realizującego wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne indywidualnie lub w grupie liczącej do 5 uczniów, zgodnie ze wskazaniem zawartym w programie – także napotykanne trudności w zakresie włączenia ucznia w zajęcia realizowane wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego – wspólnie z grupą, oraz efekty działań podejmowanych w celu ich przezwyciężenia.

Praktyka

Ćwiczenie 1. Dyskusja na forum: Jakie są zadania nauczycieli współorganizujących kształcenie uczniów niepełnosprawnych? A jakie zadania pomocy nauczyciela? Zaproponujcie zapisy do zakresów obowiązków. Jak te zadania były realizowane podczas edukacji zdalnej?

Co może podlegać modyfikacji w indywidualnym programie edukacyjno- -terapeutycznym podczas pracy w trybie zdalnym? (refleksja)

1. Zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych, do indywidualnych potrzeb rozwojowych (...):
 - metody i formy pracy na odległość;
 - ocenianie – prace przesyłane podlegają ocenie, zaangażowanie ucznia podczas zajęć online;

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

- można sformułować dodatkowe kryteria oceny, dostosowane do specyficznych warunków pracy.
2. Zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem (...):
 - ustalenie, w jaki sposób będzie organizowany kontakt zdalny, jakimi narzędziami będą się wszyscy posługiwać;
 - przestrzeganie stałej struktury zajęć w domu;
 - dostosowanie materiałów przekazywanych uczniowi do jego możliwości.
 3. Formy i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane: informacja, czy jakieś zajęcia zostają zawieszane, na jaki czas i z jakiej przyczyny.
 4. Działania wspierające rodziców ucznia oraz – w zależności od potrzeb – zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi (...):
 - w miarę potrzeb szkolenia dla rodziców lub wsparcie psychologiczne;
 - stały kanał komunikacji z rodzicami – rozwiązywanie bieżących problemów.
 5. Zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia (...): informacja, czy jakieś zajęcia zostają zawieszane, na jaki czas i z jakiej przyczyny.
 6. Zakres współpracy nauczycieli i specjalistów, a w przypadku ośrodków także wychowawców grup wychowawczych, z rodzicami ucznia:
 - ustalenie, z jakich narzędzi komunikacyjnych będziemy korzystać, w razie potrzeby przeszkolenie rodziców;
 - ustalenie, w jakim zakresie rodzice będą wspierać ucznia podczas zajęć w domu oraz jakie materiały będą przesyłane.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna a indywidualne obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne dzieci i indywidualne nauczanie dzieci i młodzieży

Indywidualne obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne dzieci i indywidualne nauczanie organizuje się dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie odpowiednio do przedszkola czy do szkoły. Sytuacja tych dzieci i uczniów jest trudna, więc wymagają one szczególnego wsparcia i dużej uwagi.

Formalnie w rozporządzeniu wskazano konieczność dostosowania realizowanych programów do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia.

Na wniosek nauczyciela prowadzącego zajęcia, po zasięgnięciu opinii rodziców albo pełnoletniego ucznia, dyrektor może zezwolić na odstąpienie od realizacji niektórych treści wynikających z podstawy programowej wychowania przedszkolnego lub objętych obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi, stosownie do możliwości psychofizycznych dziecka czy ucznia oraz warunków w miejscu, w którym są organizowane zajęcia obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania (§ 6 i § 7).

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

W celu zapewnienia pełnego rozwoju dziecka lub ucznia, integracji ze środowiskiem przedszkolnym lub szkolnym oraz ułatwienia powrotu dziecka lub ucznia do przedszkola lub szkoły, nauczyciele prowadzący obserwują funkcjonowanie dziecka lub ucznia w zakresie możliwości uczestniczenia w życiu przedszkolnym lub szkolnym.

Dyrektor umożliwia dziecku lub uczniowi udział w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, uroczystościach i imprezach przedszkolnych lub szkolnych oraz wybranych zajęciach wychowania przedszkolnego lub zajęciach edukacyjnych.

Dzieci i uczniowie objęci indywidualnym przygotowaniem przedszkolnym lub indywidualnym nauczaniem uczestniczą także w zajęciach rewalidacyjnych, zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego lub w formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza tygodniowym wymiarem godzin zajęć wynikających z rozporządzenia w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (§ 10).

Kwalifikacje nauczycieli a pomoc psychologiczno-pedagogiczna oraz organizowanie kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym

Każdy nauczyciel pracujący z dzieckiem, które wymaga wsparcia, jest zobowiązany, zgodnie z omawianymi przepisami, udzielać takiej pomocy, która wynika z potrzeb i możliwości ucznia.

Przepisy zawarte w rozporządzeniu w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli wskazują wymagania formalne w odniesieniu do niektórych specjalistów bądź do rodzaju prowadzonych zadań.

I tak określono wymagania kwalifikacyjne dla m.in.:

- § 18 – nauczyciela psychologa w przedszkolach, szkołach i placówkach;
- § 19 – nauczyciela pedagoga w przedszkolach, szkołach i placówkach;
- § 20 – nauczyciela logopedy w przedszkolach, szkołach i placówkach;
- § 21 – nauczyciela doradcy zawodowego w szkołach i placówkach;
- § 22 – nauczyciela terapeuty pedagogicznego w przedszkolach, szkołach i placówkach

oraz do prowadzenia zajęć:

- § 23.1 – zajęć rewalidacyjnych,
- § 23.2 – zajęć resocjalizacyjnych lub socjoterapeutycznych.

W rozporządzeniu w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w § 7 odniesiono się do kwalifikacji wymaganych od nauczycieli zatrudnianych w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego, w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Warto w tym miejscu wspomnieć o kwalifikacjach nauczycieli z Ukrainy. Zgodnie z informacjami na stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki dyplomy uzyskane w Ukrainie do 20 czerwca 2006 r. są uznawane za równoważne z ich polskimi odpowiednikami. Potwierdzenie uznania równoważności dyplomu można uzyskać, występując do Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej z prośbą

o wydanie imiennego zaświadczenia lub opinii ogólnej o dyplomie. Dyplomy uzyskane w Ukrainie po 20 czerwca 2006 r. wymagają potwierdzenia ich równoważności z polskim odpowiednikiem w drodze nostryfikacji. Nostryfikacji dokonują uprawnione uczelnie. Więcej informacji na stronie gov.pl.

Prowadzenie dokumentacji

Podstawową dokumentację z pomocy psychologiczno-pedagogicznej określa rozporządzenie z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.

W § 11 ust. 3 określono, jakie elementy powinien zawierać **dziennik w przypadku zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej**:

- nazwiska i imiona odpowiednio dzieci, uczniów, słuchaczy lub wychowanków wpisane w porządku alfabetycznym;
- oddział, do którego uczęszczają odpowiednio dzieci, uczniowie, słuchacze lub wychowankowie,;
- adresy poczty elektronicznej rodziców i numery ich telefonów, jeżeli je posiadają;
- indywidualny program pracy z dzieckiem, uczniem, słuchaczem lub wychowankiem, a w przypadku zajęć grupowych – program pracy grupy;
- tygodniowy rozkład zajęć, daty i czas trwania oraz tematy przeprowadzonych zajęć;
- ocenę postępów i wnioski dotyczące dalszej pracy z dzieckiem, uczniem, słuchaczem lub wychowankiem;
- obecność dzieci, uczniów, słuchaczy lub wychowanków na zajęciach;
- przeprowadzenie zajęć nauczyciel potwierdza podpisem.

W § 18 znajdziemy formalne wymagania dotyczące **dzienników pedagoga, psychologa, logopedy, doradcy zawodowego, terapeuty pedagogicznego lub innego specjalisty**.

Dzienniki muszą zawierać:

- tygodniowy rozkład zajęć;
- zajęcia i czynności przeprowadzone w poszczególnych dniach, w tym informacje o kontaktach z osobami i instytucjami, z którymi współdziała przy wykonywaniu swoich zadań;
- imiona i nazwiska dzieci, uczniów, słuchaczy lub wychowanków, objętych różnymi formami pomocy, w szczególności pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

W odniesieniu do nauczyciela współorganizującego kształcenie uczniów niepełnosprawnych nie określono wymogu prowadzenia dziennika, w którym byłyby dokumentowane czynności realizowane podczas zajęć edukacyjnych.

W § 19 znajdują się zobowiązanie nałożone na przedszkola, szkoły i placówki, by **w indywidualnej teczce** gromadzić dla każdego dziecka, ucznia, uczestnika zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, słuchacza lub wychowanka objętego odpowiednio kształceniem specjalnym, zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi lub pomocą psychologiczno-pedagogiczną dokumentację badań i czynności uzupełniających prowadzonych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę, doradcę

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

zawodowego, terapeutę pedagogicznego, lekarza oraz innego specjalistę, a także indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne oraz indywidualne programy zajęć.

Pamiętajmy, że podczas edukacji zdalnej **nie zmieniły się** przepisy dotyczące dokumentacji przebiegu nauczania. Co do zasady to nauczyciel do odpowiedniego dziennika wpisuje m.in. tematy, frekwencję lub zadania, które realizuje, podpisuje się i to jest wystarczającym potwierdzeniem, że zajęcia się odbyły.

Praktyka

Ćwiczenie 1. Praca w grupach: Wypracujcie kilka wskazówek dotyczących prowadzenia teczek indywidualnych. Podzielcie się swoimi doświadczeniami.

Ćwiczenie 2. Praca w parach: Jak dokumentujecie trudne/ważne rozmowy? Co można zapisać w takiej notatce, której przykład jest w załączniku nr 1.

Rola i zadania dyrektora szkoły

Zgodnie z § 22 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego dyrektor szkoły lub placówki we współpracy z innymi nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego:

1. kontroluje:

- przestrzeganie przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki;
- przebieg procesów kształcenia i wychowania w szkole lub placówce oraz efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki;

2. wspomaga nauczycieli w realizacji ich zadań, w szczególności przez:

- diagnozę pracy szkoły lub placówki;
- planowanie działań rozwojowych, w tym motywowanie nauczycieli do doskonalenia zawodowego;
- prowadzenie działań rozwojowych, w tym organizowanie szkoleń i porad.

Praktyka

Ćwiczenie 1. Dyskusja: Jak zmienił się nadzór pedagogiczny dyrektora podczas zawieszenia zajęć stacjonarnych? Podzielcie się swoim doświadczeniem. Skorzystajcie z załączników 9, 10, 11.

Ćwiczenie 2. Praca w grupach: Zaplanuj kilka tematów kontroli dotyczących omawianych przez nas zakresów zadań szkoły. Jak kontrolować te zadania podczas pracy zdalnej? Prezentacja na czacie spotkania, dyskusja na forum.

Bibliografia wykorzystana w materiale i polecana odbiorcom

Cybulska R., Derewlana H., Kacprzak A., Pęczek K., Łaska B., (2017), [„Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w systemie edukacji w świetle nowych przepisów prawa oświatowego”](#), Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 9.05.2022].

Czarnocka M., (2017), „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole i przedszkolu: zasady organizacji, przykłady praktycznych rozwiązań, pytania i odpowiedzi, narzędzia. Na podstawie nowych przepisów od 1 września 2017 r.”, Warszawa: Oświata Grupa Wydawnicza – Wiedza i Praktyka.

Jankowiak B. (red. nauk.), (2016), „Socjoterapia jako forma pomocy psychologiczno-pedagogicznej: teoria i praktyka”, Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Lewandowska-Kidoń T., Kalinowska-Witek B., (2016), „Rola pedagoga szkolnego w szkolnym systemie pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Mucha K., (2018), [„Przepisy prawa a planowanie, organizacja i prowadzenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży”](#), Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 9.05.2022].

Plichta P., Jagoszewska I., Gładyszewska-Cylulko J., Szczupał B., Drzazga A., Cytowska B., (2017), „Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów z niepełnosprawnościami: charakterystyka, specyfika edukacji i wsparcie”, Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.

Radwańska A., (2018), „Terapia pedagogiczna: scenariusze zajęć: poradnik dla terapeuty i nauczyciela”, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

Szkolak-Stępień A., (2017), „Nauczyciele wczesnej edukacji wobec problemu diagnozowania specyficznych trudności w uczeniu się”, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej.

Załączniki

Załącznik 1. Notatka ze spotkania

....., dn.

NOTATKA ZE SPOTKANIA

Dnia W
(miejsce)

o godzinie..... odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyli:

1.
2.
3.
4.
5.

Tematyka spotkania dotyczyła:

.....
.....

Przebieg spotkania:

.....
.....
.....
.....

.....
(podpisy uczestników spotkania)

Załącznik 2. Plan zindywidualizowanej ścieżki kształcenia

ZŚK w wymiarze 8 godzin dla uczennicy kl.6

Nr	Godz	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
1	7:35- 8:20	j.polski MC 28	informatyka TB 23	wf AK 1		
2	8:30- 9:15	j.polski MC 28	wf AK 1	j.angielski MB 28		
3	9:25-10:10	religia OK 28	matematyka BM 28	matematyka BM 28		matematyka BR
4	10:20-11:05	matematyka BM 28	biologia MD 28	j.polski MC 28		technika SC 36
5	11:15-12:00	wf AK 1	j.polski MC 28	historia RK 28	historia RK 36	j.angielski MB 28
6	12:20-13:05	j.polski AC	Zaj. pozal. MC 28	plastyka GB 100	religia OK 36	geografia EP 28
7	13:25-14:10				j.polski MC 28	wf AK 1
8	14:20-15:05				muzyka BE 28	matematyka BM 28
9	15:15-16:00				j.angielski MB 28	
10	16:10-16:55				wych MB 28	

Na powyższym tygodniowym planie zajęć klasy 6 pokazano przykład planu zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (ZŚK). Uczennica uczestniczy w zajęciach z klasą, jeśli przy danej lekcji nie ma żadnego oznaczenia. Tam, gdzie zajęcia są wyróżnione czerwoną kropką lub kolorem, lekcje są prowadzone indywidualnie. Inicjały wskazują, którzy nauczyciele prowadzą poszczególne zajęcia.

Załącznik 3. Fragment opinii ZŚK

Wskazania dla nauczyciela dotyczące pracy z dzieckiem

1. W roku szkolnym... (do końca maja....) objęcie uczennicy zindywidualizowaną ścieżką kształcenia w zakresie zajęć z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki. Realizowanie pozostałych zajęć powinno odbywać się razem z grupą klasową.
2. W celu usunięcia barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie dziewczynki i jej uczestnictwo w życiu szkoły zaleca się dalszym ciągu udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie:
 - Specjalistycznych zajęć korekcyjno-kompensacyjnych ukierunkowanych na:
 - rozwijanie kompetencji fonologicznych (wykonywanie operacji na cząstkach fonologicznych takich jak: głoski, sylaby, logotomy oraz usprawnianie analizy i syntezy słuchowej słów);
 - wdrażanie do nabywania umiejętności czytania;
 - rozwijanie umiejętności pisania mając na względzie poprawność graficzną, w dalszej perspektywie ortograficzną;
 - doskonalenie funkcji wzrokowo-przestrzennych;
 - rozwijanie kompetencji matematycznych;
 - rozwijanie logicznego myślenia.
 - W trakcie bieżącej pracy poprzez zintegrowane działania nauczycieli:
 - dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych oraz możliwości psychofizycznych dziecka;
 - ograniczenie treści dydaktycznych do minimum podstawy programowej;
 - indywidualizowanie wymagań i kryteriów oceniania, m.in. zwracanie większej uwagi na wysiłek dziecka;
 - zapewnienie miejsca w pobliżu nauczyciela;
 - konkretyzowanie przekazywanych treści dydaktycznych;
 - z uwagi na szybką męczliwość umożliwienie krótkich przerw śródlekcyjnych;
 - zwrócenie uwagi na rozwój emocjonalno-społeczny, kształtowanie prawidłowej samooceny, poczucia własnej wartości, włączanie w działalność na rzecz środowiska klasowego.

Załącznik 4. Druk wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia

Imię i nazwisko / oddział:

Rok szkolny:

Zagadnienia	Informacje na temat ucznia
1. Indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne	
2. Mocne strony, predyspozycje, zainteresowania, uzdolnienia	
3. Zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, asystenta lub pomocy nauczyciela	
4. Przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu szkoły	

Data:

Podpisy członków zespołu:

Załącznik 5. Przykład indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego

Imię i nazwisko ucznia	
Szkoła, klasa	
Dane z orzeczenia	<ul style="list-style-type: none"> • Na okres pierwszego etapu edukacyjnego • Diagnoza – zespół Aspergera
Dodatkowe informacje o uczniu	Uczeń nie wymaga stosowania wspomagającej lub alternatywnej metody komunikacji.
Zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z uczniem	<p>Rozwój ucznia odpowiada normie wiekowej.</p> <p>Metody i sposoby pracy z uczniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie bodźców wzrokowych; • naprzemienne metody podające i aktywujące; • kierowanie krótkich i zrozumiałych komunikatów; • jasny i czytelny system zasad i norm (system żetonowy); • stałość, planowanie; • zrozumiały system oceniania; • stosowanie wzmocnień pozytywnych; • wsparcie i wzmacnianie prawidłowej organizacji czasu pracy, np. na przerwach; • ścisłe monitorowanie pracy dziecka; • motywowanie ucznia do skończenia pracy, wzmacnianie prób radzenia sobie z wymagającymi zadaniami. <p>Formy pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indywidualna; • z pomocą nauczyciela; • praca w parach, grupach; • wieloaspektowe ocenianie wiedzy ucznia.
Zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia, w tym – w zależności od potrzeb – na komunikowanie się ucznia z otoczeniem z użyciem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC) oraz	<p>Działania podejmowane przez wszystkie osoby pracujące z uczniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie relacji rówieśniczych; • wspieranie rozwoju pozytywnej samooceny ucznia poprzez odpowiednią motywację do pracy; • dzielenie poleceń złożonych na etapy; • monitorowanie pracy ucznia na lekcji; • pomoc w nazywaniu emocji w sytuacjach subiektywnie odbieranych jako trudne;

<p>wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu szkolnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie u ucznia umiejętności współdziałania w grupie rówieśników; • zapewnienie współpracy ze środowiskiem rodzinnym; • rozwijanie kompetencji społecznych: <ul style="list-style-type: none"> – uczenie rozpoznawania i interpretowania sytuacji społecznych, – uczenie współpracy w grupie oraz nawiązywania i podtrzymywania interakcji społecznych prowadzenia dialogu, – kształtowanie prawidłowych postaw społecznych, – rozwijanie samokontroli własnych działań w sytuacjach społecznych, – uświadamianie przyczyn i skutków własnych działań, – rozwijanie zachowań asertywnych, – nauka przestrzegania zasad i norm społecznych oraz wdrażanie do stosowania zwrotów grzecznościowych, – wspieranie ucznia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji społecznych. <p>Mocne strony ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobry potencjał intelektualny; • zdolności logicznego myślenia; • odpowiedni zasób pojęć oraz rozumienia mowy; • szeroki zakres wiedzy o otaczającym świecie, w szczególności o tematyce przyrodniczej. <p>Słabe strony ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trudności w prawidłowym rozwiązywaniu konfliktów rówieśniczych; • obniżony poziom graficzny pisma; • nerwowość i wrażliwość ucznia. <p>Uczeń nie wymaga zastosowania alternatywnych metod komunikacji (AAC).</p>
<p>Udzielana pomoc psychologiczno-pedagogiczna: formy i okres oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia terapii behawioralnej prowadzone w Centrum terapeutycznym X. • Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ustalone z uwagi na potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia w tym specjalistyczne realizowane w Szkole X: 2 godziny w tygodniu, obecność nauczyciela współorganizującego proces kształcenia.

<p>Działania wspierające rodziców ucznia oraz – w zależności od potrzeb – zakres współdziałania z różnymi instytucjami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultacja z rodzicami dotyczące postępów ucznia, porady wychowawcze. • Wskazówki do pracy z dzieckiem w domu, np. utrwalanie określonych umiejętności. • Możliwość konsultacji dotyczących kształtowania umiejętności wychowawczych dla rodziców udzielane w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej X. • Wskazówki do pracy z uczniem przekazywane przez nauczyciela specjalistę.
<p>Zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia w realizacji przez szkołę lub zadań zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie rodziców z bieżącym zakresem realizowanych treści edukacyjnych i stosowanymi metodami pracy z uczniem. • Ustalenie zasad, systemu motywacyjnego ucznia.
<p>Rodzaj i sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju niepełnosprawności ucznia, w tym w zakresie wykorzystywania technologii wspomagających to kształcenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie warunków pracy w klasie: zapewnienie odpowiedniego miejsca w klasie (uczeń siedzi w ostatniej ławce, dzięki czemu nie ma możliwości skupiania na swojej osobie uwagi innych i w związku z tym sprawniej pracuje i łatwiej się koncentruje), • Korzystanie z komputera, projektora, tablicy multimedialnej. • Prezentowanie podczas lekcji filmów, animacji i obrazów. • Bieżące rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych dziecka i zapewnienie odpowiedniego wsparcia.

....., dnia 202..... roku

Podpisy członków zespołu:

Podpis rodzica:

Podpis dyrektora szkoły:

Załącznik 6. Przykład wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania

Imię i nazwisko / oddział:

Rok szkolny:

Zagadnienia	Informacje na temat ucznia
<p>1. Indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie X we wszystkich sferach ogólnego rozwoju, z uwzględnieniem aktualnego poziomu funkcjonowania oraz aktualnych wymagań społeczno-edukacyjnych. • Rozwijanie umiejętności społecznych poprzez kształtowanie prawidłowych postaw odnoszących się do własnej osoby, roli w grupie rówieśniczej, poszerzenie umiejętności różnicowania emocji innych, naukę interpretowania gestów i min, żartów, przerośni. • Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych. • Stymulowanie rozwoju psychoruchowego, rozwijanie funkcji poznawczych uwagi, myślenia, spostrzegania, pamięci, rozwijanie technik szkolnych.
<p>2. Mocne strony, predyspozycje, zainteresowania, uzdolnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • X rozumie polecenia, adekwatnie odpowiada na pytania, sprawia wrażenie osoby zainteresowanej rozmową. • Poszczególne umiejętności szkolne X związane z czytaniem i pisaniem nie budzą zastrzeżeń. • Nie zauważono w szkole ukierunkowanych zainteresowań.
<p>3. Zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, asystenta lub pomocy nauczyciela</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bazowanie na mocnych stronach dziecka. • Stosowanie wzmocnień pozytywnych. • Jasny i czytelny system zasad i norm, ustalenie zrozumiałego dla X systemu oceniania. • Stwarzanie sytuacji edukacyjnych dających szansę na doświadczenie sukcesu. • Dostosowanie tempa pracy do możliwości percepcyjnych X. • Stwarzanie sytuacji ułatwiających nawiązanie interakcji oraz pozytywnych relacji z rówieśnikami. • Bieżące rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych X i zapewnienie odpowiedniego wsparcia.

	<ul style="list-style-type: none">• Rozwijanie motywacji do porozumiewania się z innymi (praca w grupie), do uczestniczenia w życiu społecznym.
4. Przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu szkoły	<ul style="list-style-type: none">• Ograniczone umiejętności komunikacyjne.• Trudności ze zrozumieniem i dostosowaniem się do sytuacji społecznych, do zasad i norm panujących w grupie.• Niska umiejętność rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych i rozwiązywania sytuacji problemowych.• Brak formułowania dłuższych wypowiedzi.• Niski poziom spostrzegawczości i koncentracji uwagi.

Załącznik 7. Dekalog dla nauczycieli – pandemia

Zalecenia dyrektora szkoły dla nauczycieli (napisane na samym początku pandemii, Iza Leśniewska, 22.03.2020)

1. Zachowaj zdrowy rozsądek.
2. Spuść z siebie trochę napięcia w temacie: podstawa programowa. Bez kilku tematów z tejże podstawy świat istniał i istnieć będzie.
3. Odpuść sobie myślenie o ocenianiu w kategoriach dotychczasowych: po prostu doceniaj, że uczeń jest aktywny, że próbuje... i nie podejrzewaj, że pracę napisała cała rodzina. A jeśli nawet – może to dobrze...
4. Bądź w relacji z uczniami i rodzicami – czasem potrzebują dobrego słowa.
5. Bądź w kontakcie z nami, z dyrektorem i wicedyrektorami, jeśli jest problem, wątpliwość...
6. Jeśli nie jesteś nauczycielem/nauczycielką konkretnego przedmiotu, nie masz klasy wychowawczej, to bądź w gotowości do kontaktu z uczniami, którzy potrzebują szczególnego wsparcia – wychowawcy będą Cię zapraszać do współpracy.
7. Jeśli uczniowie będą mieć potrzebę rozmowy o tym, co się dzieje tu i teraz, możesz zdecydować, że to jest ważniejsze od bieżącego tematu – rozmawiaj.
8. Bądź elastyczny i uważny – jeśli propozycja rozwiązań dotyczących pracy nie będzie się sprawdzać, proponuj inne rozwiązania.
9. Sposób dokumentowania wymyślimy, ale zgłaszaj do niego uwagi, jeśli da się go ulepszyć.
10. Jeśli będzie Ci trudno, zadzwoń do mnie, zadzwoń do ... – rozmowa czasem bardzo, bardzo pomaga.

..... : to mój prywatny numer telefonu. Możesz do mnie zadzwonić w każdy dzień roboczy – nie wcześniej niż o 8.00, nie później niż o 20.00; w weekendy i w porze nocnej możesz zadzwonić tylko wtedy, gdy się pali i ja mam gaśnicę. To jest numer tylko dla Twojej wiadomości. Nie udostępniaj go innym osobom! Jeśli nie odbiorę, napisz sms – oddzwonię.

Pozdrawiam serdecznie – Iza Leśniewska

Załącznik 8. List do rodziców – komunikacja w czasie pandemii

Szanowni Rodzice! Już wiadomo – co najmniej do świąt się nie zobaczymy.

Dołożymy wszelkich starań, żeby wzajemnie się wspierać, by edukacja w tej nowej odstonie była możliwa do zrealizowania dla Waszych dzieci, a naszych uczniów.

Dzisiaj my, dorośli, a przez nasze postawy także nasze dzieci, dostajemy bardzo trudną i może najważniejszą lekcję. Musimy sami sobie, ale też innym, odpowiedzieć co jest w życiu naprawdę ważne. I mam głębokie przekonanie, że w tym podsumowaniu, co jest dla mnie wartością, nie wymienimy podstawy programowej i ocen w dzienniku.

I dlatego...

1. Ułożymy harmonogramy/zadania dla poszczególnych klas, ale będziemy je modyfikować, jeśli okaże się, że coś się nie sprawdza albo jest zbyt trudne.
2. Będziemy z Wami i z dziećmi w kontakcie – przez e-dziennik oraz inne kanały komunikacji, o ile pozwolą na to warunki (w tym dostęp do komputera i sieci internetowej w konkretnym domu).
3. Będziemy „prowadzić” lekcje, ale mamy także gotowość, by rozmawiać z uczniami o tym, co jest teraz trudne – jeśli pojawią się pytania, impulsy z ich strony lub taką potrzebę Państwo wskażecie.
4. Postaramy się, by nasza wspólna edukacyjna praca nie odbywała się pod presją czasu.
5. Będziemy oceniać pracę uczniów, ale dostosujemy to do nietypowych warunków i postaramy się, by to nie dokładało Państwu napięć i niepokoju.
6. Być może niektórzy z nas udostępnią Wam numer telefonu, więc korzystajcie z tego kanału komunikacji na wspólnie ustalonych warunkach.

By wszystko to, co jest przed nami, udało się wykonać jak najlepiej, potrzebujemy Waszego wsparcia i współdziałania:

1. Bądźcie z nami w kontakcie i jeśli coś nie działa, piszcie i mówcie nam o tym.
2. Organizujcie uczniom warunki do pracy, ale pozwólcie im, by samodzielnie pracowali – nawet jeśli to ma trwać dłużej niż z Waszą pomocą.
3. Mobilizujcie dzieci do pracy, niech wkładają wysiłek w to, co robią – czyli poprzeczka podnoszona nieco wyżej, ale to Wy widzicie na co dzień, co się z dzieckiem dzieje, więc jeśli jest problem, powiedzcie nam o tym.
4. Bądźmy wobec siebie uczciwi – oceniając zadania domowe Waszych dzieci, wierzymy, że to są prace wykonane przez uczniów 😊

Zachęcajmy do sprzątania, do współdziałania w pracach domowych, rozmawiajmy i doceniajmy WSPÓLNY CZAS.

Bądźmy dla siebie życzliwi i empatyczni.

Życzę Wam wszystkim zdrowia i wytrwałości.

Załącznik 9. Przykładowy arkusz obserwacji zajęć zdalnych

Obserwacje/monitorowanie zajęć zdalnych –
(imię i nazwisko osoby obserwującej zajęcia)

Obserwowałem(-am)/Monitorowałem(-am) bez zapowiedzi wybrane z planu zajęcia

Informację zwrotną wysyłałem(-am) do nauczyciela przez dziennik elektroniczny.

Data/godzina/oddział		Uwagi:
Imię i nazwisko nauczyciela		
Edukacja/przedmiot		
Data/godzina/oddział		Uwagi:
Imię i nazwisko nauczyciela		
Edukacja/przedmiot		
Data/godzina/oddział		Uwagi:
Imię i nazwisko nauczyciela		
Edukacja/przedmiot		
Data/godzina/oddział		Uwagi:
Imię i nazwisko nauczyciela		
Edukacja/przedmiot		

Załącznik 10. Arkusz obserwacji – kształcenie na odległość

Arkusz jest uzupełniany na podstawie obserwacji zdalnej, rozmowy z nauczycielem oraz, w miarę potrzeby, na podstawie materiałów przesyłanych do uczniów.

Imię i nazwisko nauczyciela	
Przedmiot/edukacja/czynności	
Oddział	
Data obserwacji/czas obserwacji	
Temat	
Uwagi, np. cel, zajęcia otwarte, obserwacja (nie)zapowiedziana	

Jakość materiałów/przekazu	
Aktywność nauczyciela i uczniów	
Interakcje nauczyciela i uczniów	
Informacja zwrotna dla uczniów; ocenianie	
Materiały do pracy samodzielnej dla uczniów – uwagi (adekwatność do możliwości uczniów, indywidualizacja itp.)	
Działania nauczyciela na rzecz cyberbezpieczeństwa	
Realizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej	
...	
Podpis dyrektora/ Podpis nauczyciela	

Załącznik 11. Arkusz kontroli pedagoga m.in. podczas edukacji zdalnej

Pedagog otrzymuje arkusz, by w wyznaczonym czasie uzupełnić pustą kolumnę konkretnymi zadaniami potwierdzającymi realizację obowiązków zapisanych w lewej kolumnie, wskazuje też ewentualną dokumentację potwierdzającą realizację. Tak wypełniony arkusz kontroluje w wybranym zakresie i w wybrany sposób dyrektor, np. 5 wskazanych zadań, rozmowa z pedagogiem, dokumentacja.

Imię i nazwisko	
Okres podlegający kontroli	
Obowiązki wynikające z § 24 Rozp. Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1280)	Opis realizacji (konkretne zadania), w tym w trakcie edukacji zdalnej/ dokumentacja
prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki	
diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola, szkoły i placówki	
udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb	
podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży	
minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów	
inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych	
pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów	
wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w: <ul style="list-style-type: none"> a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń 	

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (formy pomocy, organizacja i dokumentowanie, zadania nauczycieli specjalistów, nadzór dyrektora szkoły). Rozwiązania prawne i praktyczne

<p>utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki; b) udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p>	
<p>Inne obowiązki (<i>ich katalog zależy od podziału zadań w konkretnej szkole</i>)</p>	<p>Opis realizacji (konkretne zadania)/ dokumentacja</p>
<p>Nadzór nad prowadzeniem indywidualnych teczek uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną § 19 Rozp. Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji</p>	
<p>Koordinowanie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym podczas edukacji zdalnej – spotkania zespołów nauczycielskich, ustalanie grup uczniów na zajęcia specjalistyczne, monitorowanie zajęć z ppp, prowadzenie zajęć, dokumentowanie – monitoring.</p>	
<p>Obowiązek szkolny – monitorowanie nieobecności uczniów we współpracy z wychowawcami, upomnienia, wezwania; monitorowanie obecności uczniów podczas zajęć zdalnych.</p>	
<p>Nadzór nad pracą Zespołu Wychowawczego (wychowawcy klas)</p>	
<p>Realizacja zadań związanych z Niebieską Kartą</p>	
<p>Diagnozowanie sytuacji uczniów podczas pandemii</p>	
<p>Współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi instytucjami, np. MOPS, policja</p>	
<p>Prowadzenie diagnozy – zgodnie z §6 Rozp. Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 1449)</p>	
<p>Program wychowawczo-profilaktyczny – monitorowanie i ewaluacja</p>	
<p>Działania edukacyjno-informacyjne kierowane do rodziców – szkolenia, warsztaty (prowadzone samodzielnie lub zorganizowane przez osoby zewnętrzne)</p>	
<p>...</p>	

Data i podpis nauczyciela:

Podpis dyrektora: